

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1029

וירא תשפ"א השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

ועשית הישר והטוב כנגד מידת סדום

להם הקדוש ברוך הוא, על הטובה כתוב 'ארץ מפנה יצא לך' ותחתייה נהפך כמו-אש: מקום ספיר אבנייה ועפרת זהב לו' ועל השקט והשלוה שלה כתוב 'נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה: לא הדריקהו בני-שחץ לא יעדה עליו שחל' (איוב פרק כח). אמרו: וכי מאחר ש'ארץ מפנה יצא לך, ועפרת זהב לו' למה לנו עוברי דרכים? שאין באים אלינו אלא לחסרנו ממנו, בואו ונשכח תורת רגל מארצנו" (סנהדרין קט ע"א).

וישמן ישרון ויבעט

הרבה נביאים משווים את חורבן הארץ לחורבן סדום ועמורה. כך ישעיה א (ט-ג ט); 'רמיה (כג יד. איכה ד ו); 'יחזקאל (טז ד) ועמוס (ד יא). והראשון שבהם הוא משה שמסביר כי גם ירושלים חטאה בגלל ברכת הארץ. "ורכבהו על-במותי בנותי ארץ ויאכל תנובת שדי וינקהו דבש מפלע ושמן מחלמיש צור: חמאת בקר וחלב צאן עם-חלב כרים ואילים בני-בשן ועתוים עם-חלב פליות חטה ודם-ענב תשתה-חמור: וישמן ישרון ויבעט שמנת עבית כשית ויטש אלה עשהו וינבל צור ישעתו" (דברים לב).

ארץ ישראל בגלות - כמנהפכת סדום ועמורה

לכן אי אפשר להביא לארץ ישראל עמים אחרים. כל עם שיבוא לארץ ישראל ויקבל את השפע הגדול של הארץ הזאת - יחטא ויהיה גרוע יותר. לכן הארץ הופכת להיות שממה בגלות כמו סדום. "ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה וראו את מכות הארץ ההוא ואת תחלואיה אשר חלה ה' בה: גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה כל עשב כמנהפכת סדום ועמורה אדמה וצבאים אשר הפך ה' באפו ובחמתו" (דברים כט).

ואחותיך סדום ובנותיה תשבן לקדמתן

אחות לירושלים ולשומרון

למה אברהם מתפלל באריכות על סדום ועמורה? למה הוא מסתכן במדרן אחרי ארבעה מלכים, מסכן את עצמו ומסכן את כל חניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושש מאות כדי להציל את אנשי סדום?

התשובה קשה לעיכול. הנביא אומר כי סדום היא אחות לירושלים ולשומרון וביחד יגאלו שלושתן. "ואחותיך סדום ובנותיה תשבן לקדמתן ושמרון ובנותיה תשבן לקדמתן ואת ובנותיך תשבינה לקדמתכן" (טז נה). ולא עוד, אלא שהתיקון שלהן יהיה ביחד "ושבתי את-שביתתן את-שבבות סדום ובנותיה ואת-שבבות שמרון ובנותיה ושבבות שביתתך בתוכהנה" (יחזקאל טז נג).

ותגביהנה ותעשינה תועבה

כדי לקרב את הדברים אל השכל נזכור כי יש משהו משותף בין העונש של עם ישראל בגלות לעונש של סדום. בשני המקרים אלוקים מעניש גם את הארץ. מסתבר שיש משהו בארץ שמביא את החטא, וזה השפע. כך נאמר על סדום שהיא כולה משקה. "כגן ה' פארץ מצרים באקה צער". בגלל שהיא הייתה כגן ה' התנהגו האנשים שישבו בה כתועבות מצרים. כך מסביר יחזקאל את החטאים של אנשי סדום שבאו מרוב שפע. "הנהיגה ה'ה עון סדום אחותך גאון שבעת-לחם ושלגת השקט היה לה ולבנותיה ויד- עני ואביון לא החזיקה: ותגביהנה ותעשינה תועבה לפני ואסיר אתהו פאשר ראיתי" (יחזקאל טז מט-נ).

לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקדוש ברוך הוא ובגמרא: "תנו רבנן: אנשי סדום לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע

המרכז ההלכתי העולמי

ע"י מורי הוראה מרבני בית מדרש "דרכי הוראה לרבנים" בראשות מורנו הרב יוסף אליהו שליט"א.

072-260-2020 (בשעות 12-22)

ניתן לשלוח שאלה בוואצפ למספר 054-319-8126

באתר www.darchei-horaah.org

למייל rabanim.online@gmail.com

התיקון של סדום ושל ירושלים

דוד מתקן את הטא סדום

דוד המלך הוא שתיקן את קליפת סדום. עליו נאמר "מִצְאָתִי דָּנָה עֲבָדֶי בְּשָׁלוֹן קִדְשֵׁי קִשְׁתֹּתַי" (תהילים פט) ואמרו חכמינו במדרש (בראשית רבה ורא נ י) "אמר רבי יצחק היכן מצאתי אותן? בסדום". הוא מבין כי כל השפע הוא ממנו יתברך, וכשמבינים את היסוד הזה אפשר לקבל את כל השפע ואת כל הטוב ולא לחטוא. יש לדוד מונון רב והוא מבין שהכול משמים. "כִּי מִי אֲנִי וּמִי עָמִי כִּי נַעֲצֹר כַּח לְהַתְנַדֵּב כְּזֹאת כִּי מִזְרַח הַכֶּלֶם וּמִיָּדָה נִתְּנוּ לָךְ" (דברי הימים א כ ט ד). יש לו כוח רב לנצח את אויביו והוא מבין שזה מהו "מְלִמֵּד יְדֵי לְמִלְחָמָה וְנִחְתָּה קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זְרוּעֹתַי: וַתַּחַת לִי מִגּוֹ יִשְׁעֵהּ וּמִיָּמִין תִּסְעָדֵנִי וְעֵנְוֹתַי תִּרְבְּנִי" (תהילים יח). ואת כל הלימוד הזה מעביר לנו דוד דרך ספר תהילים.

הנחל יעלה על שפתו מנה ומנה כל עין מאכל לא יבול עלהו ולא יתם פרוי להדשיו יבפר פי מימיו מן המקדש המה יוצאים והנה פרוי למאכל ועלהו לתרופה". כל חודש העצים הללו נותנים פירות. העלים של העצים הללו הם תרופות. השפע הוא אדיר "כִּי אִם שָׁם אֲדִיר ה' לָנוּ, מְקוֹם נְהָרִים יְאֹרִים רַחְבֵי יָדִים, בַּל תִּלְךְ בּוֹ אֲנִי שֵׁיט, וְצִי אֲדִיר לֹא יַעֲבְרֵנּוּ" (ישעיה לג כא). מהשפע הזה של המים החיים מתרפא ים המלח. "וְנִרְפְּאוּ הַקָּיִים" (כעין הריפוי של המים המרים שהיה בגאולת מצרים).

תיקון לעמים שיצאו מסדום

קיני קניזי וקדמוני - עמון מואב ואדום

התיקון של סדום הוא שורש התיקון של שלושת העמים ששנים מהם יצאו מסדום, ושלושתם קשורים וקרובים אליה, הקיני הקניזי והקדמוני. בברית בין הבתרים הובטחו לאברהם עשרה עממים. "אֶת־הַקֵּינִי וְאֶת־הַקְּנִזִּי וְאֶת־הַקְּדֻמֹּנִי וְאֶת־הַחִתִּי וְאֶת־הַפְּרִזִּי וְאֶת־הַרְפָּאִים: וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַגְּרָגִשִׁי וְאֶת־הַיְבוּסִי" (בראשית טו ט). וברש"י שם: "עשר אומות יש כאן, ולא נתן להם אלא שבעה גוים. והשלשה אדום ומואב ועמון, והם קיני קניזי וקדמוני עתידיים להיות ירושה לעתיד, שנאמר (ישעיה יא יד) 'אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם'".

אברהם יורש עמון מואב ואדום

כשאברהם כובש את ארבעת המלכים הוא כובש את כל מה שהיה להם. והם כבשו את כל הארצות שלימים ישבו בהן עמון ומואב ואדום. "וַיִּכְּזוּ אֶת רַפְאִים בְּעֶשְׂתֵּרֶת קִרְנַיִם וְאֶת הַאֲזִיזִים בְּהֵם וְאֶת הָאֵימִים בְּשׁוּה קְרִינָיִם: וְאֶת הַחַרְיִ בְּהַרְרָם שְׁעִיר עֵד אֵיל פְּאָרָן אֲשֶׁר עַל הַמְּדַבָּר". כשאברהם מכניע את ארבעת המלכים הוא יורש את כל מה שהם כבשו, והוא מוריש את עבר הירדן המזרחי ללוט בזכות שלא הלשין עליו במצרים (רש"י דברים ב' ה'). לכן משה מזוהר את בני ישראל שלא להתקרב לשלוש הארצות הללו עד מדרך כף רגל.

פי מואב כסדם תהיה ובני עמון כעמרה

לוט וצאצאיו לא ממשכים את דרכו של אברהם, למרות שהוא ניצל פעמיים בגלל אברהם. לכן כתוב על צאצאיו "לֹא־יָבֵא עֲמוֹנִי וּמוֹאָבִי בְּקִתְּלֵךְ ה' גַּם דָּוָר עֲשִׂינִי לֹא־יָבֵא לָהֶם בְּקִתְּלֵךְ ה' עַד־עוֹלָם". והטעם שהם ממשכים בדרכה כפויית הטובה של סדום "עַל־דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־קִדְּמוּ אֶתְכֶם בְּלָחֶם וּבְלֵמִים בְּדָרֶךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֵיךְ אֶת־בְּלַעַם בֶּן־בְּעֹזַר מִפְּתוֹר אֲרָם נְהָרִים לְקַלְלֶךָ" (דברים כג ד).

לכן הם גם נענשים כמו סדום. "לִכְן חִי־אֲנִי נָאֵם ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־מוֹאָב כְּסֹדֶם תִּהְיֶה וּבְנֵי עֲמוֹן כְּעַמֻּדָה מִמֶּשֶׁק תְּחֹל וּמְכַרֶּה־מִלְּחָם וּשְׂמֹמָה עַד־עוֹלָם שְׂאֲרִית עָפְלִי יִבְאוּם וַיִּתֵּר גּוֹי גּוֹיִי וַיִּנְחָלוּם" (צפניה ב ט).

תיקון שלושתם הוא תיקונו של עם ישראל

כמו סדום, גם שלושת העמים הללו צריכים תיקון. והתיקון של שלושת העמים הללו הוא רוחני. וכך כתב החתם סופר: "אי אפשר להיות גאולה שלימה אלא אם כן נזכה גם לירושלם קיני קניזי וקדמוני שהוא אדום ועמון ומואב (בר' מ"ד כ"א). והם זכו בזכות לוט שלא הלשין על אברהם באמרו אחותי היא (רש"י דברים ב' ה'), וא"כ כל זמן שיש חיליה בישראל מלשנים אין תקוה לגרש עמון ומואב" (תורת משה דברים תפילה).

דווקא במקום שנאמר עליו "לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה פל עשב כמחפכת סדם ועמרה אדמה וצבאים" צומח כל עשב. ולא עוד, אלא שכל מפעלי הפוספטים שמשלבים את מחצבי המדבר עם אוצרות ים המלח הופכים למנועי הצמיחה הגדולים ביותר בעולם

תיקון מלך המשיח

שלמה מקבל שפע של חכמה, עושר ומלכות וטועה. "כְּתִיב, (דברים יז) 'לֹא יִרְבֶּה לוֹ נָשִׁים', אֲמַר שְׁלֹמֹה 'אֲנִי אֶרְבֶּה וְלֹא אֶסוּר', וְכֵתִיב, (מ"א יא) 'וַיְהִי לְעֵת זְקֻנַּת שְׁלֹמֹה, נָשָׂיו הָטוּ אֶת לְבָבוֹ'. וְכֵתִיב, (דברים יז) 'לֹא יִרְבֶּה לוֹ סוּסִים', וְאֲמַר שְׁלֹמֹה, אֲנִי אֶרְבֶּה וְלֹא אֶשִׁיב, וְכֵתִיב, (מ"א יא) 'וַתֵּצֵא מִרְכָּבָה מִמִּצְרָיִם בְּשֵׁשׁ יָגוֹן' (סנהדרין כא ע"ב). כנראה שיש גבול כמה אדם יכול לקבל שפע ולא להתבלבל. שלמה עובר את הגבול ומתבלבל ומפסיד גם בשבילו וגם בשבילנו.

שלמה נמשח למלוכה והיה בן דוד, והיה יכול להיות משיח בן דוד ולא נהיה בגלל שחטא. התיקון של מלך המשיח יהיה על ידי אדם שיהיה לו עושר וחכמה וגבורה כמו שלמה, ותהיה לו הענוה של דוד המלך וההכרה שהכול מה' יתברך שמו ויתעלה.

תיקון סדום בתוך תיקון ירושלים ושומרון

התיקון של מלך המשיח הוא התיקון של כל הדור, וזה בדיוק התיקון של סדום. ולכן התיקון הגדול של ירושלים יהיה בתוך התיקון של סדום ועמורה. "וַיִּשְׁבְּתֵל אֶת־שְׂבִיתָהּן אֶת־שְׂבִיתֹת סֹדֶם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־שְׂבִיתֹת שְׂמֶרֶן וּבְנוֹתֶיהָ וּשְׂבִיתֹת שְׂבִיתֶיהָ בְּתוֹכָהֶן" (יחזקאל טז ג). המילה בתוך הנה היא מילה יחידנית בכל התנ"ך כולו. וכתב הרד"ק כי מזה אנו לומדים שעדיין לא באה הגאולה של ירושלים, שהרי סדום חרבה. "וטעם זה תשובה שאומרים שהנחמות כבר עברו והנה סדום היום עדיין בהפיכתה כמו שהיתה ולא שבה עדין ישוב".

גפרית ומלח שהופך לברכה גדולה

בימינו ירושלים הולכת ונבנית. כרמים ניטעים בהרי השומרון ויישובים הולכים ונבנים שם. והמקום השמים שהיה נקרא בפי הגויים "ים המוות", הופך להיות ים של חיים. דווקא הגפרית ומלח הפכו להיות מועיין של רפואה לחולים שבאים מכל העולם. עשרות רבות של מלונות מרפא נבנו לאורך חוף ים המלח. דווקא במקום שנאמר עליו "לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא יֵעָלֶה בָּהּ פֶּלַע עֵשֶׂב כְּמִחְפַּכַּת סֹדֶם וְעַמְרָה אֲדָמָה וּצְבָאִים" מייצרים דשנים מהפוספטים שמשלבים את מחצבי המדבר עם אוצרות ים המלח והם גורמים לאדמה לתת את פריה בעין יפה בארץ ישראל ובכל העולם כולו.

לא יבול עלהו ולא יתם פרוי להדשיו יבפר

כך מנבא יחזקאל על ים המלח שעתיד להיות מקור גדול של חיים "וְעַל

לא חרבה ירושלים אלא שדנו בה דין תורה

ההלכה אומרת בכמה מקומות שכופין אדם לא לנהוג במידת סדום של "זה נהנה וזה לא חסר" (ב"ב יב ע"א; נט ע"א; קסא ע"א; עירובין מט ע"א; כתובות קג ע"א). והכפייה הזאת היא כדי לבנות את ירושלים "דאמר רבי יוחנן: לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה". "ולא עשו לפנים משורת הדין" (ב"מ ל ע"ב).

גאולה - כשנוהגים לפנים משורת הדין

על כן נאמר "צִיּוֹן בְּמוֹשֶׁפֶט תִּפְדָּה וְשִׁבְיָהּ בַּצְדָּקָה" (ישעיהו א כח). גם משפט שהוא דין וגם צדקה שהיא לפנים משורת הדין. ובזכות זה זכה דוד למלוך על ישראל כדכתיב "וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל-יִשְׂרָאֵל וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה לְכָל-יִשְׂרָאֵל" (שמואל ב פרק ח טו).

זה מה שלימד יתרו את משה מיד ביציאת מצרים שאמר לו "וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַתּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יִלְכוּ בָהּ וְאֶת הַפְעֻשָׁה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן" (שמות יח כ). ובגמרא: "דתני רב יוסף: וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם - זה בית חיים (ללמוד מקצוע להתפרנס - רש"י), אֶת הַדֶּרֶךְ - זו גמילות חסדים, יִלְכוּ - זה ביקור חולים, בָּהּ - זו קבורה, וְאֶת הַפְעֻשָׁה - זה הדין, אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן - זו לפנים משורת הדין" (בבא מציעא ל ע"ב).

החזרת הרכוש לפנים משורת הדין

סדום היא עיר שכל העוול שלה נעשה באמצעות מערכת המשפט. הרבה שופטים היו בה. מערכת משפט מפוארת שעושה את כל העוול בהכשר של שופטים ויועצים משפטיים מכובדים. לצערנו היו בעולם מערכות משפט כאלה לתפארה, ברוסיה ובארצות ערב. באימפריה העות'מנית ובאירופה המתקדמת. וברוך ה' שקליפת סדום זו הולכת ונחלשת.

אברהם מחזיר למלך סדום את הרכוש, למרות שעל פי ההלכה אחרי שכבשו את רכושו ארבעת המלכים הוא כבר נתיימש מזה. וההלכה אומרת שהמוצא מציאה שהבעלים נתיימשו ממנה, הרי אלו שלו (בבא מציעא כד ע"ב). הגמרא מספרת על רב יהודה שהלך אחרי שמואל בשוק של גויים ושאל אותו: מצא כאן ארנקי מהו? אמר ליה: הרי אלו שלו. בא ישראל ונתן בה סימן מהו? אמר ליה: חייב להחזיר. מקשה הגמרא: אם שלו, איך חייב להחזיר? לכאורה זה תרתי דסתרי. אמר ליה: לפנים משורת הדין. וזה בדיוק מה שעושה אברהם למלך סדום, בתקווה שיבין איך לבנות מערכת משפט הוגנת, ומלך סדום לא מבין.

זה נהנה וזה לא חסר

דיני בר מצרא הם מהדינים הללו. שימכור אדם את שדהו למי שגר לידו ולא למישהו אחר אם אין לו בזה הפסד, כי זה נהנה וזה לא חסר. ואם מכר את שדהו לאדם שלישי, המכר לא מכר.

כן חייב אדם לחתום לחברו שרוצה לעשות הרחבה בבניין. אבל לא באופן שיכול להיגרם לו נזק. וכך מביא הבית יוסף (חושן משפט סימן קנד) את לשון הרשב"א על אדם שרוצה לפתוח חלון לכיוון חצר חברו במקום שאינו מזיקו עכשיו בראייה, ובעל החצר טוען שבאמת חצרו עכשיו שוממת והחלון שחברו פותח לא מפריע כלל, אבל בעתיד אולי הוא יבנה שם ולכן הוא מתנגד לפתיחת החלון. וקובע הרשב"א שטענתו טענה. ובעל החצר לא חייב להיכנס אחר כך במשפטים עם פותח החלון. וזו לא מידת

להבין את התיקון הרוחני, נזכיר את הגמרא שאומרת "ואמר רב חנן בר רבא אמר רב: עשר שנים נחבש אברהם אבינו (בכלא) שלש בכותא ושבע בקרדו" (ב"ב צא ע"א). וכתב בספר בניהו בן יהוידע "נ"ל בס"ד טעם לעשר, וגם היותם ז' במקום אחד, וג' במקום אחד, כי הקב"ה נתן לאברהם אבינו עשרה עממין שהם שבעה אשר בארץ כנען ועוד קני וקניזי וקדמוני שהם עמון ומואב ואדום, וישראל לא לקחו אלא ז' עממין ונשארו השלשה עד ימי מלך המשיח, דכתיב [ישעיהו י"א י"ד] 'אדום ומואב משלוח ידם, ובני עמון משמעתי', וכתב הרב ערבי נחל ז"ל בשם רבינו האר"י ז"ל כי השבעה הם כנגד שבעה ספירות תחתונות דטומאה, לכך יכלו ליקחם עד לעתיד ע"ש, ובוזו מובן בס"ד הטעם שנחבש עשר שנים על קדוש השם, כדי שבוזו יזכה בעשרה עממין, והיו חלוקים ז' במקום אחד וג' במקום אחד, כי זכיותו בהם חלוקה בזמן, אלו בראשונה ואלו באחרונה".

לעתיד לבוא יתגברו גם על ראש הקליפה

במקום אחר מרחיב הבן איש חי וכותב כי "לא זכו ישראל לרשת עמון ומואב ואדום, מפני כי אלו הם כנגד שלשה ספירות חכמה בינה ודעת דקליפה, והם קשים יותר מחמת גובהן, ולא היו ישראל יכולים לשלוט בהם, ולא שלטו אלא על שבעה עממין שהם כנגד שבעה ספירות תחתונות שהם חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, אבל לעתיד בשלימות התיקון בביאת מלך המשיח שיבא במהרה בימינו אמון, ישלטו גם על עמון ומואב ואדום, כי יתגברו גם על הראש דקליפה" (בן יהוידע סוטה לד. וראה עוד ליקוטי תורה להאר"י ז"ל דברים, ואגרא דכלא שג).

תיקון של שלוש המדרגות העליונות

התיקון הזה הוא הכרחי. כך מביא בספר "אהלי שם" (קרח) כי שלושת העממים קניזי קנזי קדמוני הם בגימטרייה ישראל (541). ובשלהי הקדוש כתוב כי "ישראל" עולה בגימטרייה ר"ת של עשר הספירות כח"ב ג"ת נה"מ (541) ועל כן חייבים ישראל גם את שלוש המדרגות הרוחניות הראשונות שבזכותן כובשים את ארצותם ומתקנים גם את שלושת העמים הללו.

שלוש המדרגות העליונות - תיקוני מוחין

ובספר "צמח צדיק" כותב כי שלוש האומות הללו מתחילות באות ק, וכתב "על ידי שישאל משלשין בשלש קדושות לקדוש שהם גם כן ג' קופיין, מבטלין הג' קליפות של ג' קופיין הנ"ל". שבשלוש הקדושות הללו אנו מבינים כי מלוא כל הארץ כבודו. וזה מה שהבין דוד המלך "היני חמשה ברכי

נפשי, כנגד מי אֶמְרוֹן דָּוִד? לֹא אֶמְרוֹן, אֶלָּא כִּנְגַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכִנְגַד נְשָׁמָה. מִה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - מִלֵּא כָּל הָעוֹלָם, אִף נְשָׁמָה, מִלֵּא אֶת כָּל הַגּוֹף. מִה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - רוּאָה וְאֵינִי נִרְאָה, אִף נְשָׁמָה, רוּאָה וְאֵינִי נִרְאִית. מִה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - זֵן אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, אִף נְשָׁמָה, זֵנָה אֶת כָּל הַגּוֹף. מִה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - טְהוֹר, אִף נְשָׁמָה, טְהוֹרָה. מִה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - יוֹשֵׁב בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים, אִף נְשָׁמָה, יוֹשֵׁב בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים. יְבוּא מִי שֵׁשׁ בּו חֲמֵשָׁה דְּבָרִים הִלְלוּ וְיִשְׁבַּח לְמִי שֵׁשׁ בּו חֲמֵשָׁה דְּבָרִים הִלְלוּ" (ברכות י ע"ב).

לכן אומרים את שלוש הקדושות הללו ב"ובא לציון גואל", כי כשישראל זוכים לגאולה פיזית, הם זוכים לגאולה רוחנית והיא ההבנה שמלוא כל הארץ כבודו. ממילא מתבטלת קליפת סדום וקליפת קניזי וקדמוני ומתקיים "כִּי מִלֵּא הָאָרֶץ דַּעָה אֶת ה' פְּמִים לְיָם מְכֻסִּים" (ישעיה פרק יא ט).

סיפורים על הרב זצ"ל

הוצאה לפועל של קידוש השם

אבי עבד בהוצאה לפועל, ומדרך הטבע נתקל באנשים קשי יום שלא היו יכולים לשלם את חובותיהם ובאו לעשות להם עיקולים על בתיהם או על נכסיהם. אבי אהב את העבודה שלו בעיקר בגלל הזכות לעזור לאנשים. מעולם לא הקשה את ליבו, תמיד נהג לעזור לאנשים שהיו במצוקה. בשנות עבודתו הוא זכה לעזור למאות אנשים.

יום אחד הגיעה למשרד שלו מנהלת שלא ראתה בעין יפה את מעשיו והחלה להתנכל לו, ואף איימה לגרום לפיטוריו. אבי הגיע אל הרב, סיפר לו את הדברים ואמר לו שהוא חושש, שכן מדובר באישה חזקה. השיב לו הרב: אל תדאג, אתה תראה איך מפטרים אותה ואתה נשאר. וכך היה. כעבור זמן פיטרו את אותה מנהלת בגלל מעשה לא חוקי שהיא עשתה, והוא נשאר בעבודתו.

בעיתו ובזמנו

אחת החופות שאותן ערך הרב זצ"ל היו בשבילי שיעור מאלף בענווה. ראיתי את הרב מגיע לאולם ברכב פשוט, לא רכב שרד, ונכנס בזריזות לערוך את החופה. הרב הזמין לערוך חופה לפני השקיעה, בשעה 19:00, והגיע בשעה 18:45. לאחר שהרב הזדרז והגיע, החליט החתן שהוא רוצה את החופה דווקא בשעה 21:00, לאחר השקיעה. הרב, שכל רגע אצלו היה מנוצל, שקול ומדוד, ישב וחיכה שעתים ורבע מבלי לומר מילה. לא תלונה, לא גערה ואפילו לא מבע של חוסר סבלנות והסתכלות חכמה בשעון. ישב בסבלנות ובשלווה וחיכה שתגיע השעה.

בהגיע השעה המיועדת, ערך הרב את החופה במאור פנים ובשמחה.

תשובה כהלכה

קריאה מרובה. אני עובדת בגן חילוני. בימי שישי אנחנו עושים לילדים טקס של קבלת שבת שבו מברכים על חלה ועל יין ומדליקים נרות עם ברכה בשם ומלכות הילדים לא מברכים בדרך כלל, לא בבתיהם ולא בגן, וביום שישי זה הזמן היחיד שבו הם מברכים. האם מותר לי, כדי לחנך לברכה, לברך את הברכה עם שם ה', למרות שאני לא טועמת מהחלה והיין, וכנ"ל לגבי הנרות? אשתי על הזכות הגדולה ללמד את ילדי ישראל ולתת להם שורשים חשובים כל כך. את צריכה לברך איתם בברכה שלמה. וכדאי שאחרי הברכה על הלחם תטעמי ממנו מעט, ואחרי הברכה על היין תשתי ממנו מעט. כך מלמדים ברכות, וזה לא נקרא שם שמים לבטלה, אלא חינוך, ושכך גדול מאוד.

קריאה se אהבה. בשביל מה ה' ברא את העולם? לפני התשובה אני מציע לך לצאת לרגע מחוץ לבית בלילה בהיר ולהסתכל על הכוכבים. את יודעת שיש פיליארדים של גלקסיות כוכבים שהגודל שלהם והעוצמה הנדרשת להניע אותם היא בלתי נתפסת במחשבתנו. זה חשוב כדי שתיהיה לנו פרופורציה על הגודל שלנו והחכמה שלנו אל מול הגודל והחכמה של בורא העולם. לכן קצת קשה לי לענות לך על דברים שהוא עשה והוא חשב. הוא כל כך גדול ממני וחכם ממני וחזק ממני, ולכן אני לא מתיימרת להבין את מהלכיו אלא אם כן הוא אמר לי, ובאמת בתורה כתוב שהוא כמו אבא שלנו. את בוודאי יודעת שהורים מאוד חצים שיהיו להם ילדים, מחוב אהבה, למרות שהם יודעים שילדים שלהם יהיו גם רגעים קשים וכאבים בחיים. הם מביאים ילדים לעולם לטובת הילדים, הם חצים להעניק להם חיים. אולי זו נקודת מוצא להבין למה ה' ברא את העולם.

סדום אלא מידת כל אדם. אמנם אם אין לו שום נזק אפשרי וסביר בעתיד, אסור לאדם להתנגד וכגון זו כופין על מידת סדום.

בונה על שכנו

כן הדין באדם שבנה חדר צמוד לביתו, ובא שכנו ורוצה להשתמש בעמודים שלו או בגג שלו בתור רצפה או ברצפה שלו בתור גג, שצריך לאפשר לו. אמנם הוא צריך לשלם על כך ולא יכול לומר הרי אתה כבר בנית, ואם אני משתמש אין לך בזה נזק. וזה נהנה וזה לא חסר כלום.

ובאמת אין הדין כך. שאם הראשון הוציא הוצאות על בניית ההרחבה שלו, הוא יכול לדרוש אותן מהשכן שבונה על יסודותיו, ואע"פ שאין לו שום הוצאה חדשה כעת. שכן הוא לקח בחשבון שהשכן ישתמש בו וישלם לו על הוצאותיו הראשונות (וראה שו"ע חו"מ ש"ג יא).

לעלות על הרכבת

כן הדין במי שעולה על אוטובוס או רכבת ואומר: ממילא היא נוסעת, למה אני צריך לשלם? זה נהנה וזה לא חסר. והתשובה היא שזה גזל, כי האוטובוס נוסע על דעת שאנשים ישלמו לו. אמנם אם התקלקלה מכונת התשלום והנהג אומר לך להיכנס בלי לשלם, אינך צריך לשלם בפעם אחרת כי על דעת זה קיבלה החברה את הרישיון להפעיל רכב או אוטובוסים שהם יינתנו שירות בכל מצב, כדי שאנשים יהיו בטוחים ברציפות הקווים.

וכן הדין במי שלוקח את חברו טרמפ בצורה קבועה שצריך לשלם לו. ולא יאמר הטרמפיסט: זה נהנה וזה לא חסר, כי ממילא הוא נוסע. אמנם אם זה חד פעמי אין צורך לשלם. ואם חברו לא מסכים לקבל כסף - לא חייב לשלם לו.

שירים גנובים

הגמרא בסנהדרין (קט ע"ב) מספרת איך היו גוזלים אנשי סדום. "דהוה ליה דרא דלבני (מי שהיה מגבל לבנים, והיתה סדורה לפניו שורה של לבנים) - אתי כל חד וחד שקיל חדא (בא כל אחד ואחד מאנשי העיר, ונטל לבנה אחת). אמר ליה כל אחד מהם לבעל השורה: וכי מה החסרתי אותך? אנה חדא דשקלי (אני נטלתי רק לבנה אחת). וכן אם היה מישהו מפזר ושוטח לפניו שומין או בצלים ליבשן, היה בא כל אחד ונטל אחד ואמר אני לקחתי אחד ואין בזה שווה פרוטה והאדם הנגנב מפסיד את כל רכושו.

מכאן נלמד שאסור לאדם להעתיק שירים אם לא קנה את הדיסק או את התוכנה או את הזכות לשמוע שירים. שכל אחד ואחד לעצמו: לקחתי דבר מועט, ובאמת ביחד כולם לוקחים את כל עמלו של המוכר.

ובאמת הדינים הללו הם רבים, והתורה אמרה "ועשית הישר והטוב" ולא פירטה את כל הדברים של היושר והטוב, כי רבים הם. **"לפי שמצות התורה הם ככל עת וככל זמן ובכל ענין.** ובהכרח חייב לעשות כן ומדות האדם והנהגתו מתחלפת לפי הזמן והאיש" (מגיד משנה הלכות שכנים פרק יד, וראה עוד רמב"ן דברים פרק ו פסוק יח). ובזכות "ועשית הישר והטוב בעיני ה'" יתקיים בנו המשך הפסוק "למען ייטב לך ויבאת יְיָ־שֶׁתְּ אֶת הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם" (דברים ו יח פסיקתא זוטרתא ואתתנן יא ע"ב). אמן ואמן.

נפתח בית הוראה בהדרכת מו"ר הרה"ג שמואל אליהו שליט"א

ניתן להפנות שאלות במגוון דרכים לקבלת תשובה מהירה.

טלפון או ווצאפ למספר 0733-75-0000 מייל harav52bh@gmail.com

שעות פעילות: בימים א-ה 8:00-23:00

ביום שישי, עד חצי שעה לפני כניסת שבת
במוצאי שבת, חצי שעה לאחר צאת השבת

בית ההוראה פועל מטעם איגוד רבני קהילות ויענו
בו רבנים מוסמכים. במקרה הצורך השאלות יועברו
לרב שמואל אליהו שליט"א ע"י רבני בית ההוראה.